

Nr 64.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.; given Stockholms slott den 23 januari 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1—12 hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 januari 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp anför:

Domänstyrelsen har i skrivelse den 8 november 1941 hemställt, att statsmakterna måtte i enlighet med av styrelsen närmare angivna grundlinjer meddela bestämmelser om principerna för den framtida dispositionen av kronans jordbruksdomäner. Styrelsen har i sådant avseende verkställt undersökning, i vilken omfattning staten för tillgodoseende av sina olika intressen kunde vara i behov av jordbruksdomäner, och har med ledning därav indelat kronoegendomarna i olika grupper. Principen för dispositionen av kronans jordbruksegendomar skulle vid ett godkännande av domänstyrelsens framställning bliva, att egendom skulle avyttras så framt några allmänna skäl icke förebragtes, som talade för egendomens behållande i statens ägo.

Framställningen har remitterats till egnahemsstyrelsen för yttrande. Något

ställningstagande till den ifrågasatta principen kan för närvarande icke ägas rum.

Jag anhåller emellertid — efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet beträffande ärendet nr 11 — att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av mark från kronoegendomar m. m., vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, och får härutinnan anföra följande.

1:o.

Svista nr 2 i Uppsala län.

Kronoegendomen 1 mantal Svista nr 2 litt. B (2¹) i Alunda socken, Uppsala län, är utarrenderad till den 14 mars 1943 mot en årlig avgäld som efter den 14 mars 1938 fastställts att utgå med dels 10 hektoliter vete, 10 hektoliter blandsäd, hälften korn och hälften havre, samt 123 kilogram smör, dels därutöver 500 kronor. Avgälden, omräknad i penningar, uppgick för senaste arrendeåret till 1,249 kronor 37 öre.

Uppskattningsförrättning har hållits under åren 1939—1941. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren Skiöld von Otter år 1929 över egendomen upprättad karta jämte beskrivning inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 4 kilometer från Alunda järnvägsstation, innehåller en areal av 94.5960 hektar, därav 30.0560 hektar tomt och åker, 5.9110 hektar äng och 58.6290 hektar avrösningsjord.

Åkerjorden, som ej är täckdikad och delvis dåligt avdikad, består till ungefär lika stora delar av lättjord och lerjord. Den är kuperad och delvis mycket besvärad av stenrösen. Ängen, som är godartad men delvis bevuxen med skog, användes som betesmark.

Egendomens byggnader äro i medelgott stånd. De tillhöra samtliga kronan med undantag av magasin och lider, vilka ägas av arrendatorn. Manbyggnaden är elektrifierad med anläggning, som tillhör kronan. Kronans hus äro brandförsäkrade för 36,250 kronor. Vid fortsatt utarrendering av egendomen för kronans räkning tarvas modernisering av manbyggnaden samt inlösen av arrendatorn tillhöriga byggnader.

Torp eller lägenheter finnas ej å egendomen.

Egendomen äger del i Olands häradsallmanning.

Ekeby elektriska distributionsförening har högspänningsledningar framdragna över egendomen.

Egendomen är taxeringsvärderad till 30,600 kronor, därav 24,500 kronor belöpa å jordbruket och 6,100 kronor å skog och skogsmark.

Uppskattningsnämnden har föreslagit egendomens försäljning till ett saluvärde av 31,600 kronor, därav 11,900 kronor ansetts belöpa å skog jämte andel i nämnda häradsallmanning. Värderingen är verkställd under förutsätt-

ning, att egendomen överlåtes i befintligt skick. Nämnden har icke funnit anledning föreslå särskilda föreskrifter om egendomens användning eller återköpsrätt. Skulle icke förty föreskrifter därutinnan erfordras, har nämnden förordat en nedsättning i saluvärdet med tio procent.

Då nuvarande arrendatorn av egendomen, Johan Hugo Mattsson, som sedan år 1933 innehaft arrendet, därunder väl hävdad egendomen, har nämnden föreslagit att Mattsson måtte erhålla hembud vid egendomens försäljning.

Revirförvaltaren och *överjägmästaren* hava icke haft något att erinra mot försäljningsförslaget.

Riksantikvarieämbetet har meddelat, att ur de synpunkter som ämbetet företrädde hinder icke föreläge mot egendomens försäljning.

Med skrivelse den 15 november 1941 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen förordar att egendomen försäljes. Den av styrelsen verkställda utredningen angående vilka egendomar, som av skilda anledningar böra bibehållas i kronans ägo, har icke givit vid handen något skäl, som påkallar egendomens bevarande åt kronan.

Det åsatta saluvärdet har styrelsen, med hänsyn till att det vid en ny värdering av skogen visat sig att skogsvärdet förut beräknats alltför lågt samt att det kapitaliserade värdet av egendomens andel i häradsallmanningen borde beräknas efter annan grund än förut skett, ansett sig böra höja med i runt tal 400 kronor till 32,000 kronor.

Egendomen, som bör överlåtas i befintligt skick med tillträdesrätt den 14 mars 1943, synes böra med hembudsrätt tillerkännas arrendatorn Mattsson, vilken skriftligen förklarar sig vilja förvärva egendomen till det av styrelsen angivna värdet, 32,000 kronor. Samtliga mellan arrendatorn och kronan förefintliga, på gällande arrendekontrakt om egendomen grundade rättsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter böra i och genom försäljningen anses vara reglerade.

Jag har ej någon erinran mot att ifrågavarande egendom försäljes till arrendatorn Mattsson mot en köpeskilling av 32,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Svista nr 2 litt. B (2¹) i Alunda socken, Uppsala län, må för en köpeskilling av 32,000 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembudsrätt jämlikt 9 § förordningen för egendomens arrendator Johan Hugo Mattsson, därvid samtliga mellan Mattsson och kronan varande, på gällande arrendekontrakt grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs förefintliga anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, samt under villkor i övrigt

att egendomen försäljes med tillträde den 14 mars 1943 i då befintligt skick,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befint-

liga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan, samt

att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

2:o.

Ilund nr 1 i Uppsala län.

Den i Boglösa socken, Uppsala län, belägna kronoegendomen Ilund, avstyckad från Boglösa by 1¹, 4¹, 5¹ och 10¹ och i jordregistret betecknad som Ilund 1¹, är utarrenderad till den 14 mars 1943 mot en årlig avgäld, utgående från den 14 mars 1939 med dels 5 hektoliter vete, 5 hektoliter bland-säd, hälften korn och hälften havre, samt 72 kilogram smör, dels därutöver 275 kronor. Senaste arrendeavgälden, omräknad i penningar, utgjorde 686 kronor 28 öre.

Uppskattningsförrättning har hållits år 1941. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren Tor Blomkvist år 1937 upprättad karta jämte beskrivning inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 14 kilometer från Enköping, innehåller en areal av 25.0070 hektar, därav 19.2550 hektar åker och 5.7520 hektar avrösningsjord.

Åkerjorden utgöres till huvudsaklig del av stenbunden lerjord och i övrigt av lättlera och dyjord.

Å egendomen befintliga byggnader, vilka samtliga tillhöra kronan, äro i medelgott skick. Brandförsäkringsvärdet utgör 21,050 kronor. Vid egendomens fortsatta utarrendering för kronans räkning blir det nödvändigt att elektrifiera egendomen samt att anlägga mjölkkrum och fast gödselstadsbotten med gödselvattenbrunn, varjämte i egendomens manbyggnad behöver inläggas värmeledning samt införas vatten- och avloppsledning.

Egendomen har del i Trögds häradsallmänning samt beröres av Rickeby—Hemsta—Boglösa vattenavledningsföretag av år 1926.

Egendomen är taxeringsvärderad till 13,100 kronor.

Uppskattningsnämnden har föreslagit egendomens försäljning till ett saluvärde av 14,800 kronor. I beloppet är inräknat kapitalvärdet å egendomen tillhörande andel i nämnda häradsallmänning med 350 kronor. Skogsmark och skog, som vederbörande revirförvaltare betecknat såsom backar i inägorna, ha av honom icke åsatts något värde. Virkesförrådet utgöres av 14 m³ vedskog, därav 12 m³ beräknats åtgå till husbehov.

Värderingen har verkställts under förutsättning, att egendomen överlåtes

i befintligt skick. Nämnden har icke funnit anledning föreslå föreskrivande av särskilda villkor om egendomens användning eller återköpsrätt. Skulle föreskrifter därutinnan likväl anses böra ifrågakomma, har nämnden förordat nedsättning i saluvärdet med tio procent.

Nämnden har föreslagit, att vid försäljning av egendomen hembud skulle tillerkännas egendomens arrendator K. M. Johansson, som innehaft arrendet från den 14 mars 1938 och därunder väl hävdad egendomen.

Överjägmästaren har tillstyrkt försäljning. Enligt hans mening borde dock saluvärdet höjas med 200 kronor, motsvarande det värde som borde åsättas skog och skogsmark å egendomen. Saluvärdet borde sålunda bliva 15,000 kronor.

Med skrivelse den 15 november 1941 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Styrelsen biträder uppskattningsnämndens försäljningsförslag. Den av styrelsen verkställda utredningen angående vilka egendomar, som av skilda anledningar böra behållas i kronans ägo, har icke givit vid handen att egendomen bör bevaras åt statsverket.

Arrendatorn Johansson har förklarat sig villig erlægga en köpeskilling av 14,800 kronor, vilket belopp styrelsen finner sig kunna godtaga. Då emellertid Johansson innehaft arrendet allenast från den 14 mars 1938, kan han författningsenligt icke tillerkännas hembudsrätt. Styrelsen får därför tillstyrka egendomens försäljning direkt till honom.

Egendomen bör med full och oinskränkt äganderätt överlåtas i befintligt skick med tillträdesrätt den 14 mars 1943. Samtliga mellan arrendatorn och kronan förefintliga, på gällande arrendekontrakt om egendomen grundade rättsanspråk böra med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter i och med försäljningen anses vara reglerade.

Med biträdande av domänstyrelsens försäljningsförslag hemställer jag, *Departementschefen.* att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen Ilund 1¹ i Boglösa socken, Uppsala län, må mot en köpeskilling av 14,800 kronor försäljas till arrendatorn K. M. Johansson, därvid samtliga mellan köparen och kronan varande, på gällande arrendekontrakt grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs förefintliga anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, samt under villkor i övrigt

att egendomen överlåtes med tillträde den 14 mars 1943 i då befintligt skick,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att köparen ensam skall svara för egendomen åbelöpande kostnader för Rickeby—Hemsta—Boglösa vattenavledningsföretag av år 1926,

att köpeskillingen skall erläggas i enlighet med bestämmelserna i 21 § och 22 § A) förordningen den 6 juni 1929

(nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., samt

att i övrigt bestämmelserna i förordningen skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

3:o.

Tännö Kåragård nr 3 i Jönköpings län.

Kronoegendomen förra kronofogdebostället $\frac{5}{8}$ mantal Tännö Kåragård nr 3 litt. Ka (3⁴) i Tännö socken, Jönköpings län, är utarrenderad till den 14 mars 1954 mot en årlig avgäld av dels 21 hektoliter råg och 120 kilogram smör, dels ock därutöver 475 kronor. För arrendeåret 14 mars 1940—14 mars 1941 utgick avgälden, omräknad i penningar, med 1,282 kronor 96 öre.

Sedan egendomens arrendator Oskar E. Svensson anhållit att få inköpa egendomen före arrendeperiodens utgång och såsom skäl därför anfört, att han önskade förvärva ett eget hem medan han vore i sina bästa år, ägde saluvärdering rum den 31 maj 1938. Av det därvid förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt en av extra lantmätaren K. E. F. Lilliecrona år 1911 upprättad och av distriktslantmätaren H. Wennberg år 1931 kompletterad karta över egendomen inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen invid Tännö kyrkby 11 kilometer från Värnamo, har sina ägor utlagda i tre skiften, hemskiftet, det cirka 3 kilometer därifrån vid sjön Flåren belägna s. k. Oxhagsskiftet samt skiftet å Färjansön i sjön Vidöstern. Egendomen innehåller — sedan från densamma försålts tre lägenheter om tillhopa 38.8070 hektar — en areal av 95.8100 hektar, varav 27.5213 hektar åker och tomt, 6.5247 hektar äng, 60.9850 hektar betes- och skogsmark samt 0.7790 hektar impediment. Egendomen har ej del i allmänning.

Åkerjorden består av dels sandblandad lermylla, dels lättare sandmylla på sand- eller grusbotten och dels dyjord på ler- eller grusbotten. Åkern är ej täckdikad och cirka 1.80 hektar är efter sjön Flårens reglering av mindre värde. På vissa områden av egendomen kan tillfredsställande avdikning ej erhållas. Ängen användes till bete. Skogsmarken är delvis god men delvis skadad genom nämnda sjöreglering. Skog finnes till husbehov. Fiske finnes i sjön Vidöstern men utnyttjas icke.

Abyggnadernas allmänna tillstånd är medelgott. Byggnaderna äro väl underhållna och tillräckliga för egendomens behov. Svinhus och magasin behöva dock nybyggas. En vedbod, en nybyggd källare, en lada å Färjansöskiftet samt vattenledning till ladugård och elektriska ledningar tillhöra arrendatorn.

Ett å egendomen beläget område om 0.1964 hektar, som är bebyggt med boningshus och uthus tillhöriga byggmästaren Robert Linell, har arrendatorn med domänstyrelsens medgivande utarrenderat till Linell mot en årlig av-

gäld av 40 kronor, därav hälften skall inbetalas till domänstyrelsen i samband med erläggandet av egendomens arrendeavgäld.

Egendomens taxeringsvärde utgör 36,900 kronor, varav 28,800 kronor utgöra jordbruksvärde samt 8,100 kronor värdet av skogsmarken med växande skog.

Uppskattningsnämnden har förklarat, att skogsmarken vore av relativt ringa omfattning, att någon nämnvärd efterfrågan beträffande byggnadstomter icke kunde påräknas inom överskådlig tid, att något egentligt tomtvärde därför icke kunde beräknas, samt att det därför ej torde förefinnas något skäl att behålla egendomen i kronans ägo. Nämnden tillstyrkte i stället egendomens försäljning till ett beräknat saluvärde av 62,400 kronor, därav 35,500 kronor belöpte å skogsmarken med växande skog. Enär arrendatorn och före honom hans fader brukat egendomen sedan mer än 30 år och därunder väl hävdat densamma, förordade nämnden hembuds rätt för arrendatorn. Nämnden fann icke skäl föreslå särskilda villkor beträffande egendomens användning eller försäljning med återköps rätt.

Revirförvaltaren har med instämmande av *överjägmästaren* förklarat, att något statsverkets intresse ej syntes bjuda, att frågan om egendomens försäljning prövades i annan ordning än i samband med nästblivande arrendeu uppskattning å egendomen. Jägmästaren avstyrkte därför bifall till arrendatorns ansökning.

Domänintendenten har med anledning av uppskattningsnämndens förslag om försäljning av egendomen i dess helhet till arrendatorn meddelat, att det av Linell arrenderade området om 0.1964 hektar lämpligen borde försäljas till Linell, vilken emellertid vid uppskattningsförrättningen ej gjort någon framställning om att få förvärva området, som uppskattats till ett värde av 1,000 kronor.

Arrendatorn, som förklarat sig villig inköpa egendomen i dess helhet till det åsatta saluvärdet, 62,400 kronor, har meddelat, att han vore villig medverka till att Linell finge friköpa området mot en skälig nedsättning i köpeskillingen för egendomen. För egen del har arrendatorn föreslagit att området borde försäljas efter ett pris av 50 öre per m² eller i avrundat tal 1,000 kronor. *Linell* har godkänt ett saluvärde av 1,000 kronor och har förklarat sig villig att gälda kostnaderna för områdets avstyckning.

Riksantikvarieämbetet har meddelat, att i vad på ämbetet ankomme hinder icke mötte mot den ifrågasatta försäljningen.

Med skrivelse den 15 december 1941 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen förordar för sin del att det till Linell utarrenderade området försäljes med hembuds rätt för Linell till ett saluvärde av 1,000 kronor samt att egendomen i övrigt hembjudes arrendatorn Svensson till ett till 61,400 kronor nedsatt saluvärde. Försäljningen bör ske under villkor, att förbehåll göres för de jämkningar i ifrågavarande områdes gränser som eventuellt kunna föreskrivas vid blivande avstyckningsförrättning samt att, därest större förändringar i arealen skulle ifrågakomma, de saluvärden som åsatts området och huvudgården skola regleras efter ett pris av 50 öre per m². Då enligt hos styrelsen förvarade anteckningar egendomen synes vara besvärad av ett avdikningslån, bör bland försäljningsvillkoren även intagas en bestämmelse som befriar kronan för å tiden efter tillträdesdagen förfallande annuiteter å ett sådant lån. I styrelsens plan angående den framtida dispositionen av kronans jordbruksdomäner hava ej framförts några skäl som påkalla egendomens be-

varande i statsverkets ägo. Då riksdagens medverkan torde vara erforderlig för huvudgårdsslottens försäljning, torde även frågan om försäljning av det till Linell utarrenderade området lämpligen avgöras i samband därmed.

Departements-
chefen.

Jag anser mig kunna biträda försäljningsförslaget, sådant det framlagts av domänstyrelsen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan från kronoegendomen $\frac{5}{8}$ mantal Tännö Kåragård nr 3 litt. Ka (3¹) i Tännö socken, Jönköpings län, avstyckats ett till byggmästaren Robert Linell upplåtet område om cirka 0.1964 hektar, egendomen må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i två lotter, nämligen

dels omförmälda område till en köpeskilling av 1,000 kronor jämte kostnaderna för områdets avstyckning med hembuds rätt jämlikt 10 § förordningen för Linell,

dels ock huvudgårdsslotten till en köpeskilling av 61,400 kronor och med hembuds rätt jämlikt 9 § förordningen för egendomens arrendator Oskar E. Svensson, därvid samtliga på arrendekontraktet grundade fordringsanspråk mellan Svensson och kronan med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen,

skolande vid försäljningarna i övrigt gälla
beträffande båda lotterna

att desamma försäljas med tillträde å dag, som domänstyrelsen bestämmer, i då befintligt skick,

att, därest vid avstyckningen större arealförändringar skulle ifrågakomma, de för lotterna bestämda köpeskillingarna skola regleras efter ett pris av 50 öre för kvadratmeter, och

beträffande huvudgårdsslotten

att försäljningen icke omfattar andra å lotten befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan, samt

att köparen ansvarar för å kronoegendomen för tiden efter tillträdesdagen belöpande annuiteter och kostnader för egendomen berörande torrlägningsföretag.

4:o.

Tollarps nr 5 och 8 i Kristianstads län.

I brev den 30 september 1937 (jfr prop. nr 202/37, punkt 7; r. skr. nr 163/37) förordnade Kungl. Maj:t med riksdagen, att kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Tollarps nr 5 och 8 i Västra Vrams socken, Kristianstads län, skulle på angivna villkor försäljas i två lotter, därav lotten I om 14.8915 hektar till Tollarpsortens egnahemsförening u. p. a. för en köpeskilling av 38,000 kronor och lotten II om 43.8985 hektar till egendomens arrendator Johan Persson för en köpeskilling av 17,000 kronor eller, därest Persson icke önskade förvärva lotten, å auktion jämlikt 15 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

Lotten II försålles till Persson. Tollarpsortens egnahemsförening önskade däremot ej inköpa lotten I, varför den utarrenderades till Persson till den 14 mars 1939 mot en årlig arrendeavgift av 450 kronor.

I brev den 12 maj 1939 (jfr prop. nr 171/39 L, punkt 4; r. skr. nr 187/39) förordnade Kungl. Maj:t med riksdagen, att av lotten I skulle till Västra Vrams kommun för en köpeskilling av 15,000 kronor försäljas ett område om 3.16 hektar, motsvarande ägofigurerna nr 66—68 å en av extra lantmätaren Hans Hedener år 1937 upprättad karta. Köpekontrakt rörande området utfärdades den 13 och 29 september 1939.

Den i kronans ägo kvarvarande delen av lotten I har genom särskilda arrendekontrakt upplåtits dels till Persson, dels ock till Stiftelsen Lindåsa, hem för sjuksköterskor. Stiftelsen har intill den 14 mars 1942 mot en årlig avgäld av 125 kronor arrenderat fyra tomter, betecknade med nr 19—22 å en av distriktslantmätaren Bertil Frostenson år 1939 upprättad karta.

Saluvärdering av de utarrenderade områdena har hållits den 21 april och den 3 juni 1939. Av instrumentet över förrättningen och övriga ärendet tillhörande handlingar samt förutnämnda två kartor inhämtas bland annat följande.

Av det till Persson utarrenderade området avser domänstyrelsen, att den del, som är belägen norr om den genom kronoegendomen i riktning öster—väster gående järnvägen och som å Hedeners karta motsvaras av ägofigurerna nr 46—56, skall utbudas till salu å auktion såsom industritomter med ett saluvärde av 30,000 kronor samt återstående delar av området försäljas i mindre tomter till egna hem eller upplåtas till gatumark och öppna platser. De till Stiftelsen Lindåsa på arrende upplåtna tomterna nr 19—22 äro avsedda att försäljas till stiftelsen, som behöver utöka sin lägenhet Tollarps 122¹ med park och trädgård.

Sedan gränsreglering och ägoutbyte verkställt mellan Tollarps 122¹ samt sistnämnda tomter, hava dessa, som närmare angivits å en av Frostenson år 1940 upprättad karta, åsatts följande saluvärden:

Kungl. Maj:ts proposition nr 64.

Tomt nr	Areal kvm	Å-pris kronor	Saluvärde kronor
19	1,100	1: 50	1,650: —
20	1,053	1: 25	1,316: 25
21	970	1: 25	1,212: 50
22	725	1: 25	906: 25
	3,848	—	5,085: —

Med skrivelse den 15 november 1941 har *domänstyrelsen* underställt Kungl. Maj:ts prövning frågan om försäljning av tomterna nr 19—22 till omförmälda stiftelse. Styrelsen har därvid bland annat erinrat, att styrelsen redan tidigare som sin åsikt uttalat, att hela kronoegendomen borde försälas, vilken åsikt även biträts av statsmakterna, som framgår av omförmälda Kungl. Maj:ts brev den 30 september 1937.

Departements-
chefen.

Jag biträder domänstyrelsens förslag att försälja i kronans ägo kvarvarande delar av ifrågavarande kronoegendom. Jag anser emellertid, att försäljningsfrågan bör underställas riksdagens prövning, såvitt den rör omförmälda försäljning till Stiftelsen Lindåsa, hem för sjuksköterskor. Därest försäljningsförslaget bifalles, har stiftelsen att i vanlig ordning ansöka om tillstånd till förvärvet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Tollarp nr 5 och 8 i Västra Vrams socken, Kristianstads län, de å en av distriktslantmätaren Bertil Frostenson år 1940 upprättad karta med nr 19—22 betecknade tomterna med en areal av sammanlagt 3,848 kvadratmeter må försälas till Stiftelsen Lindåsa, hem för sjuksköterskor, för en köpeskilling av 5,085 kronor,

skolande för försäljningen i övrigt gälla

att tomterna försälas med tillträde den 14 mars 1942 i då befintligt skick,

att försäljningen icke omfattar andra å tomterna befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att innehavare av över tomterna med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur,

att köpeskillingen skall erläggas kontant vid tillträdet, samt

att i övrigt bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

5:o.

Kronoparken Kroppstad i Värmlands län.

Sedan huvudsakligen inägojorden av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Kroppstad nr 2 (2¹) i Ny socken, Värmlands län, försålts, hava i kronans ägo kvarvarande områden av egendomen från och med den 14 mars 1936 överflyttats till domänstyrelsens skogsförvaltning. Områdena förvaltas under benämningen kronoparken Kroppstad.

Sedan Åmotfors Pappersbruks Aktiebolag anhållit att få av ifrågavarande områden förvärva vissa till bolaget utarrenderade lägenheter jämte kronans andel av vattenfallet i Åmots- eller Hohleforsen (Övre Kroppstadfallet), har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning hållits åren 1938 och 1939.

Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren Tor Åberg åren 1936 och 1937 upprättad avstyckningskarta inhämtas i huvudsak följande.

De till försäljning ifrågasatta tre lägenheterna, vilka numera avstyckats och åsatts jordregisterbeteckningarna Kroppstad 2¹², 2¹³ och 2¹⁴, äro intill den 14 mars 1945 utarrenderade till bolaget mot en årlig avgäld som efter den 14 mars 1940 utgår med 2,580 kronor. Lägenheterna äro belägna i Åmotfors brukssamhälle 27 kilometer från Arvika och en kilometer från Åmotfors järnvägsstation.

Kroppstad 2¹², å nämnda karta betecknad med litt. G, omfattar en areal av 0.7300 hektar tomtmark. Å lägenheten finnas två boningshus om vardera två lägenheter samt uthusbyggnader, samtliga tillhörande bolaget. Boningshusen, vilka äro upplättna till vid bolaget anställda förmän och arbetare, äro i gott skick. Lägenheten har ej åsatts särskilt taxeringsvärde.

Kroppstad 2¹³, å kartan betecknad med litt. H, omfattar en areal av 3.1950 hektar, varav 0.3810 hektar åker och 2.8140 hektar äng. Med lägenheten följer stamfastighetens rätt till vatten och grund uti Nysockensjön (Flagan) utanför lägenhetens strand. Lägenheten, som har ett sankt läge, är obebyggd och ej lämplig för bostadsbebyggelse. Däremot anses den lämplig som upplagsplats för virke eller som sågverkstomt. Tidigare hade där funnits ett bolaget tillhörigt, numera rivet mindre sågverk. Elektrisk ledning, tillhörig bolaget, finnes framdragen över lägenheten. Vid 1938 års fastighetstaxering åsattes lägenheten ett taxeringsvärde av 6,500 kronor.

Kroppstad 2¹⁴, å kartan betecknad med litt. I, har en areal av 2.6500 hektar, varav 1.0800 hektar åker, 0.0680 hektar äng och 1.5020 hektar skogsmark. Med lägenheten följer stamfastighetens rätt till vatten och grund dels i Kroppstadälven och Kroppstadfallet, det s. k. Övre Kroppstadfallet, utanför lägenhetens strand, dels ock i Asksjön utanför viss del av lägenhetens strand. Ett mindre förrådshus, tillhörande Kølälvens flottningsförening, samt ett bolaget tillhörigt dammfäste finnas å lägenheten. Med hänsyn till belägenhet och terräng är lägenheten lämplig för bostadsbebyggelse. Särskilt taxeringsvärde

har ej åsatts vare sig lägenheten eller den därtill hörande andelen i vattenfallet.

Vissa områden av lägenheterna jämte kronans vattenrätt i Kroppstadälven har bolaget arrenderat sedan år 1897. Ena hälften av ifrågavarande vattenfall tillhör kronan och andra hälften bolaget såsom ägare av hemmanet Åmot, varå finnes en fabriksanläggning för huvudsakligen papperstillverkning, sysselsättande omkring 250 arbetare. Bolaget bedriver därjämte mindre sågverks- och kvarnrörelse samt levererar från två bolaget tillhöriga kraftstationer elektrisk energi till, förutom egna industrier, den omgivande bygden. I samband med att bolaget erhöll arrendet av kronans andel i vattenfallet överbyggde bolaget fallet. Sedermera har detta successivt utbyggt till full kapacitet. Från Kroppstad 2¹³, som disponeras av bolaget som upplagsplats, finnes en bolaget tillhörig spårbana till pappersfabriken.

Vattenfallsstyrelsen har år 1939 uppskattat värdet av kronans andel i vattenfallet till omkring 50,000 kronor, motsvarande en utbyggnadsvärd effekt av 392 turbinhästkrafter vid normal 9 månaders vattenmängd. I utlåtande den 8 november 1941 har vattenfallsstyrelsen meddelat, att anledning icke förelåge att frånga nämnda värdering.

Saluvärdet av lägenheterna jämte vattenrätten har av *förrättningsmännen* uppskattats till sammanlagt 65,000 kronor. Därav belöpa å Kroppstad 2¹² 2,200 kronor, å Kroppstad 2¹³ 4,800 kronor, å Kroppstad 2¹⁴ 8,000 kronor samt å den till 2¹⁴ hörande vattenrätten 50,000 kronor.

Av kronan förskotterade kostnader för avstyckning utgöra 310 kronor 51 öre, vilket belopp förrättningsmännen funnit böra tilläggas köpeskillingen.

Förrättningsmännen hava förordat, att de saluvärderade lägenheterna med tillhörande vattenrätt måtte såsom en lott försäljas till bolaget med tillträdesrätt den 14 mars 1940. Förrättningsmännen hava därvid beaktat, att vattenfallet utbyggt av bolaget, att å Kroppstad 2¹² finnes bolaget tillhöriga bostadshus och uthus, att Kroppstad 2¹³ är avsett att som hittills användas som upplagsplats för det bolaget tillhöriga virke som utflottas genom Kroppstadälven, samt att bolaget har för avsikt att utvidga sin industri vid Åmotfors, därvid Kroppstad 2¹⁴ erfordras för uppförande av fabriks- och lagerbyggnader.

Vattenfallsstyrelsen har meddelat, att ur de synpunkter styrelsen hade att företräda intet finnes att erinra mot en försäljning av kronans andel av vattenfallet.

Vederbörande *revirförvaltare* och *överjägmästare* hava tillstyrkt försäljningen. Överjägmästaren har dock yttrat, att det Kroppstad 2¹³ åsatta saluvärdet syntes lågt, samt ifrågasatt utbud av lägenheten. Då den vore belägen invid statens järnvägar tillhörig mark, har överjägmästaren föreslagit, att det borde undersökas, huruvida statens järnvägar hade behov av lägenheten eller någon del därav.

Med skrivelse den 3 december 1941 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört huvudsakligen följande.

Styrelsen anser för sin del att samtliga tre lägenheter böra försäljas till bolaget. Överjägmästarens mening att Kroppstad 2¹³ bör försäljas genom utbud kan styrelsen ej dela, enär lägenheten i fråga är för bolaget behöflig som upplagsplats. Dessutom finner styrelsen, att bolaget vid offentligt utbud ej torde kunna ifrågakomma som köpare med hänsyn till gällande bestäm-

melser om förbud för bolag att förvärva fast egendom. Det lägenheten åsatta saluvärdet, 4,800 kronor, anser styrelsen skäligt. Med anledning av vad överjägmästaren anfört angående en eventuell överlåtelse till statens järnvägar av lägenheten eller del därav har styrelsen inhämtat utlåtande av järnvägsstyrelsen, som meddelat, att behov icke föreläge för statens järnvägar att utöka sitt vid Kroppstad lastageplats belägna område genom förvärv av mark från ifrågavarande lägenhet. I övrigt har domänstyrelsen icke något annat att erinra mot förrättningsmännens förslag än att saluvärdet bör inbegripet avstyckningskostnaderna utgöra 65,500 kronor och att tillträdesdagen bör bestämmas till den 14 mars 1942. Bolaget har förklarat sig villigt inköpa lägenheterna till angivet pris samt anhållit att få erlægga köpeskillingen under en tid av tre år. För ärendets avgörande torde riksdagens medverkan erfordras.

I likhet med domänstyrelsen anser jag att ifrågavarande lägenheter med tillhörande vattenrätt böra försälas i en lott till Åmotfors Pappersbruks Aktiebolag för en köpeskillning av 65,500 kronor. Därest försäljningsförslaget bifalles, har bolaget att i vanlig ordning ansöka om tillstånd att förvärva lägenheterna. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoparken Kroppstad i Ny socken, Värmlands län, lägenheterna Kroppstad 2¹², 2¹³ och 2¹⁴ med tillhörande vattenrätt må såsom en lott försälas till Åmotfors Pappersbruks Aktiebolag för en köpeskillning av 65,500 kronor, därav 310 kronor 51 öre utgöra förskotterad avstyckningskostnad, därvid det rörande lägenheterna gällande arrendeavtalet skall upphöra att gälla samt varken kronan eller bolaget äga framställa fordringsanspråk gent emot den andre på grund av förenämnda arrendeavtal, med undantag dock för till även tyrs oguldna arrendeavgifter och skatter, samt under villkor i övrigt,

att lägenheterna överlåtas med tillträde den 14 mars 1942 i då befintligt skick,

att försäljningen icke omfattar andra å lägenheterna befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att köpeskillingen erlägges på så sätt att av kapitalbeloppet 15,000 kronor betalas vid köpekontraktets underskrivande, 15,000 kronor den 14 mars 1943, 15,500 kronor den 14 mars 1944 och 20,000 kronor den 14 mars 1945 varjämte ränta efter fem procent å oguldet belopp erlägges vid nämnda amorteringstillfällen, samt

att vid försäljningen bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i övrigt skola i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

6:o.

Skeppsta nr 1 i Örebro län.

Kronoegendomen 1 mantal Skeppsta nr 1 (1¹) i Hackvads socken, Örebro län, är utarrenderad intill den 14 mars 1943. Den årliga arrendeavgälden har efter den 14 mars 1932 utgått med dels 8 hektoliter vete, 17 hektoliter havre och 66.5 kilogram smör, dels ock därutöver 467 kronor 50 öre. Den för arrendeåret 14 mars 1940—14 mars 1941 erlagda arrendeavgälden utgjorde, omräknad i penningar, 1,043 kronor 42 öre.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under åren 1940—1941. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt en av distriktslantmätaren Athos Eckerbom år 1924 upprättad och reviderad karta över egendomen jämte beskrivning inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är förlagd i två skiften, är belägen 7 kilometer från Fjugesta järnvägsstation och 25 kilometer från Örebro. Den innehåller en areal av 45.9040 hektar, därav 26.1540 hektar tomt och åker, 8.4000 hektar äng och betesmark, 10.7000 hektar avrösningsjord och 0.6500 hektar impediment. Egendomen har del i Grimstens häradsallmänning.

Åkern, som särskilt på högre belägna ställen är stenbunden, består delvis av något skifferblandad sandmylla och delvis av lerblandad jord. Ängen är av medelgod beskaffenhet. Skogsmarken är växtlig. Hävden är mycket god.

Kronans byggnader å egendomen äro i gott stånd. Manbyggnaden och arbetarbostaden äro emellertid gamla och otidsenliga, varför det torde bliva nödvändigt att uppföra nya sådana byggnader, om egendomen bibehålles i kronans ägo. Nybyggnadskostnaderna hava beräknats till minst 23,000 kronor. Kronans hus äro brandförsäkrade för 43,300 kronor.

Egendomen är elektrifierad. Den elektriska installationen tillhör arrendatorn, som å egendomen även äger lada, mjölk- och slöjdrum, rotfruktsrum, körhus, redskapshus, veranda till mangårdsbyggnaden, avloppsledning från nämnda byggnad samt tegeltak å magasin och stall.

Över egendomen äro framdragna elektriska ledningar, tillhöriga Lantbrukarnas Elektriska Aktiebolag.

Egendomens taxeringsvärde utgör 32,100 kronor, därav 2,300 kronor belöpa å skog och skogsmark.

Uppskattningsnämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 44,850 kronor. I nämnda värde ingår dels värdet å skog och skogsmark med 9,000 kronor och dels kapitaliserade värdet å avkastningen från egendomens andel i häradsallmänningen med 6,360 kronor. Värderingen är verkställd under förutsättning, att egendomen överlåtes i det skick, vari den finnes. Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda villkor i fråga om egendomens användning eller återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter därutinnan anses böra ifrågakomma, har nämnden föreslagit nedsättning av saluvärdet med tio procent. Nämnden har förordat, att egendomen försäljes med hembud till egendomens arrendator Holger Andreasén, som sedan 1916 innehaft egendomen och på

ett synnerligen mönstergillt sätt skött densamma. Egendomen borde överlätas utan avträdessyn. Med hänsyn till att arrendatorn på egen bekostnad under sin arrendetid verkställt grundförbättringar å egendomen och då han icke kunnat tillgodogöra sig en mot sina utlägg därutinnan svarande nytta, har nämnden ansett, att egendomen, som värderats med hänsyn till de vunna förbättringarna, skall hembjudas arrendatorn till ett med 1,390 kronor nedsatt saluvärde eller sålunda till ett pris av 43,460 kronor. Arrendatorn har förklarat sig villig inköpa egendomen för sistnämnda belopp.

Revirförvaltaren och överjägmästaren hava icke haft något att erinra mot försäljningen.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 11 juli 1941 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört bland annat följande.

Mot försäljningsförslaget i och för sig och mot det egendomen åsatta saluvärdet, 44,850 kronor, har styrelsen ingen erinran, liksom styrelsen ej heller har någon anledning motsätta sig den föreslagna nedsättningen i saluvärdet, i den händelse egendomen kommer att förvärvas av arrendatorn Andreasén. Egendomen bör försäljas med full och oinskränkt äganderätt samt med tillträde i befintligt skick. Därest Andreasén förvärvar egendomen, böra samtliga mellan honom och kronan varande, på arrendekontraktet grundade rättsanspråk med undantag av eventuellt förefintliga anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter i och genom försäljningen anses vara reglerade.

Jag har icke något att erinra mot att egendomen i fråga hembjudes arrendatorn Andreasén till ett pris av 43,460 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Skeppsta nr 1 (1¹) i Hackvads socken, Örebro län, må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 43,460 kronor med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för egendomens arrendator Holger Andreasén och med tillträde å dag som domänstyrelsen bestämmer, därvid köparen skall erlægga den del av arrendeavgiften, som belöper å tiden från den 14 mars tillträdesåret till dagen för köpebrevs utfärdande, samt alla mellan Andreasén och kronan förefintliga, på gällande arrendekontrakt grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen,

skolande i övrigt för försäljningen gälla

att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att å egendomen befintlig, utstämplad skog icke medföljer försäljningen,

att kronan förbehålles rätt att intill den 1 juni 1944 från

egendomen bortforsla såväl förenämnda skog som å egendomen befintliga, redan upphuggna skogsprodukter, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

7:o.

Åkerby nr 1 och 2 i Örebro län.

Kronoegendomen 2 mantal Åkerby nr 1 och 2 (1¹ och 2¹) i Edsbergs socken, Örebro län, är utarrenderad till den 14 mars 1943 mot en årlig avgäld av 1,850 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under åren 1939—1941. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en år 1908 över egendomens inägor av dåvarande lantmätariauskultanten Athos Eckerbom upprättad karta jämte beskrivning inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Fjugesta järnvägsstation, är förlagd i två skiften och innehåller en areal av 66.0450 hektar, därav 43.9140 hektar tomt och åker, 0.5440 hektar ängsbackar, 1.2220 hektar betesmark, 19.8000 hektar skogsmark och 0.5650 hektar impediment.

Åkerjorden består av lättare och styvare lerjord jämte något mulljord. Ängs- och betesmarken är av mindre betydelse. Skogens kvalitet är medelgod. Den ideala boniteten utgör 3.84 m³ och det totala virkesförrådet 2,396 m³.

Huvudparten av egendomens byggnader tillhör kronan. Byggnadernas tillstånd är i allmänhet gott. Därest egendomen skall bibehållas i kronans ägo, erfordras dock nybyggnad av en arbetarbostad för två familjer. Nybyggnadskostnaderna hava beräknats icke understiga 13,000 kronor. Arrendatorn äger å egendomen körhus, tvättstuga, ett rum å övre botten av manbyggnaden samt en under skafferi och kök befintlig källare ävensom elektrisk anläggning. Kronans byggnader äro brandförsäkrade för 79,500 kronor.

Egendomen har del i Edsbergs häradsallmänning. Den besväras av lån från avdikningslånefonden för utförande av Kälkesta—Åkerby dikningsföretag till ett belopp av 1,300 kronor.

Över egendomen äro framdragna elektriska ledningar, tillhörande Lantbrukarnas Elektriska Aktiebolag.

Egendomen har ett taxeringsvärde av 48,400 kronor, därav 4,100 kronor belöpa å skog och skogsmark.

Uppskattningsnämnden har föreslagit egendomens försäljning med hembuds rätt för nuvarande arrendatorn Algot Johansson, vilken sedan 1920 innehaft egendomen och väl brukat densamma. Nämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 66,800 kronor. I nämnda värde ingår värde av skog och skogsmark med 13,400 kronor ävensom det till 8,280 kronor beräknade kapitalvärdet av egendomen tillhörande andel i avkastningen från omförmälda häradsallmänning. Värderingen är verkställd under förutsättning att egendomen överlåtes i befintligt skick. Avträdessyn bör därför ej hållas. Nämnden har icke funnit skäl föreslå föreskrivande av särskilda villkor om egendomens användning eller återköpsrätt. Skulle icke förty föreskrifter därutinnan anses erforderliga, har nämnden föreslagit att saluvärdet nedsättes med tio procent.

Arrendatorn Johansson har förklarat sig villig att förvärva egendomen till det angivna saluvärdet, 66,800 kronor.

Vederbörande revirförvaltare och överjägmästare hava tillstyrkt försäljning på sätt uppskattningsnämnden föreslagit.

I skrivelse den 11 juli 1941 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen biträder uppskattningsnämndens förslag om egendomens försäljning med hembud till arrendatorn Johansson. Egendomen bör försälas med full och oinskränkt äganderätt att tillträdas i befintligt skick. Därest Johansson förvärvar egendomen, böra samtliga mellan honom och kronan förefintliga, på arrendekontraktet grundade rättsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter anses vara reglerade genom försäljningen.

Med biträdande av det framlagda försäljningsförslaget hemställer jag, att *Departementschefen.* Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 2 mantal Åkerby nr 1 och 2 (1¹ och 2¹) i Edsbergs socken, Örebro län, må för en köpeskilling av 66,800 kronor försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för egendomens arrendator Algot Johansson och med tillträde å dag som domänstyrelsen bestämmer, därvid Johansson skall erlægga den del av arrendeavgiften, som belöper å tiden från den 14 mars tillträdesåret till dagen för köpebrevs utfärdande, samt alla mellan arrendatorn och kronan förefintliga, på gällande arrendekontrakt grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen,

skolande i övrigt för försäljningen gälla

att egendomen försälas i det skick, vari den vid tillträdet befinnes,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att köparen skall svara för gäldandet av egendomen åbelöpande annuiteter av avdikningslånet för Kälkesta—Åkerby dikningsföretag,

att försäljningen icke omfattar å egendomen befintlig, utstämplad skog,

att kronan skall äga att intill den 1 juli 1944 från egendomen bortforsla såväl förenämnda skog som ock å egendomen befintliga, redan upphuggna skogsprodukter, samt

att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

8:o.

Äversta nr 2 i Örebro län.

Kronoegendomen 1 mantal Äversta nr 2 (2¹) i Glanshammars socken, Örebro län, är utarrenderad intill den 14 mars 1956 mot en årlig avgäld, utgående med dels 104.5 kilogram smör, 10 hektoliter vete och 24 hektoliter havre, dels därutöver 475 kronor. Avgälden uppgick, omräknad i penningar, för sistförflutna arrendeåret till 1,302 kronor 88 öre.

Sedan arrendatorn Karl Axel Persson anhållit att få förvärva egendomen, har egendomen saluvärderats den 15 september 1941.

Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar samt en av distriktslantmätaren Carl Berner år 1912 upprättad karta med beskrivning inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen är belägen omkring en kilometer från allmän landsväg på ett avstånd av cirka 16 kilometer från Örebro. Egendomen innehåller — sedan från densamma försålts och under jordregisterbeteckningarna Äversta 2²—2⁶ avskilts 4.6430 hektar — en areal av 30.4130 hektar, därav 27.1130 hektar tomt och åker, 0.2870 hektar äng, 1.5080 hektar betesmark och 1.5050 hektar impediment.

Åkern består till största delen av godartad lerjord. Arrendatorn har dränerat 13.6800 hektar enligt plan. Skog finnes icke å egendomen i vidare mån, än att de i ägobeskrivningen såsom hagmark redovisade och numera till kulturbeten avsatta ägofigurerna nr 22 och 23 äro bevuxna med mindre ungskog.

Egendomens byggnader äro gamla men i väl underhållet skick. Manbyggnaden behöver dock grundlig restaurering och ny arbetarebostad erfordras. Av byggnaderna äger arrendatorn disk- och mjölkkrum, bosskjul av stolpar

och bräder under tak av spån, vattenledning och elektrisk installation. Kronans byggnader äro brandförsäkrade för 66,800 kronor.

Egendomen har del i Glanshammars häradsallmänning, vars årliga utdelning i medeltal uppgått till 137 kronor per mantal.

Egendomen besväras av lån från avdikningslånefonden till ett belopp av 1,800 kronor.

Glanshammars elektriska distributionsförening har en elektrisk ledning framdragen över egendomen.

Egendomen är taxeringsvärderad till 32,200 kronor.

Uppskattningsnämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 36,000 kronor, därav 100 kronor utgöra skogsvärde samt 2,700 kronor kapitalvärdet av kronan tillkommande utdelning från nämnda häradsallmänning.

Värderingen är verkställd med hänsyn till att arrendatorn ej kunnat till fullo tillgodogöra sig en mot sina kostnader för omförmälda dränering svärande nytta samt under förutsättning att laga syn icke skall hållas. Särskilda villkor angående egendomens användning eller återköpsrätt har icke föreslagits. Skulle icke förty sådana föreskrifter erfordras, har nämnden förordat en nedsättning i saluvärdet med minst tio procent.

Nämnden har föreslagit, att egendomen hembjudes arrendatorn Karl Axel Persson, som synnerligen väl hävdat egendomen. Persson övertog arrendet den 6 mars 1926 av sin fader, som i sin tur erhållit arrendet efter sin fader, vilken tillträdde arrendet den 14 mars 1876.

Arrendatorn Persson har skriftligen förklarat sig villig att för det åsatta saluvärdet, 36,000 kronor, förvärva egendomen under förutsättning, att laga av- och tillträdessyn icke verkställs och ersättning för synebrister således icke behöver erläggas av honom.

Riksantikvarieämbetet har meddelat, att ur de synpunkter ämbetet hade att bevaka hinder icke föreläge mot försäljningens genomförande.

Med skrivelse den 6 november 1941 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Styrelsen biträder försäljningsförslaget, enär något ekonomiskt intresse för kronan att bibehålla egendomen icke föreligger samt det föreslagna och av köparen godtagna saluvärdet kan anses vara tillfyllest.

Något allmänt ändamål, som påkallar egendomens bevarande i statens ägo synes icke heller föreligga. Den av styrelsen verkställda utredningen angående vilka egendomar, som av skilda anledningar böra bibehållas i kronans ägo, har icke heller givit vid handen att skäl finnes för egendomens bevarande åt statsverket.

Egendomen bör försäljas med full och oinskränkt äganderätt. Försäljningen synes böra ske direkt till arrendatorn. Tillträde av egendomen bör ske å dag, som styrelsen bestämmer, därvid det mellan Persson och kronan upprättade arrendeavtalet bör upphöra att gälla. Egendomen bör tillträdas i befinnligt skick.

Då jag icke har något att erinra mot det framlagda försäljningsförslaget, *Departements-* hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Äversta nr 2 (2¹) i Glanshammars socken, Örebro län, må mot en köpeskilling av

36,000 kronor försäljas till arrendatorn Karl Axel Persson med tillträde å dag som domänstyrelsen bestämmer, därvid det för egendomen gällande arrendekontraktet skall upphöra att gälla samt alla mellan kronan och Persson förefintliga, på nämnda arrendekontrakt grundade fordringsanspråk med undantag av till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen,

skolande för försäljningen i övrigt gälla

att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningens innehavare för skada till följd av tillsyn, reparation eller förändring av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur,

att köparen skall svara för gäldandet av egendomen åbe-
löpande annuiteter av odlingslån,

att köpeskillingen skall erläggas på sätt föreskrives i 21 § och 22 § A) förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., samt

att i övrigt bestämmelserna i nämnda förordning skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

9:o.

Norrby nr 4 i Örebro län.

Kronoegendomen 1 mantal Norrby nr 4 (4¹) i Hardemo socken, Örebro län, är utarrenderad till den 14 mars 1954. Den årliga arrendeavgälden utgår med dels 14 hektoliter vete, 29 hektoliter havre och 128 kilogram smör, dels ock därutöver 605 kronor. För senast tilländalupna arrendeåret utgick avgälden, omräknad i penningar, med 1,646 kronor 90 öre.

Sedan egendomens arrendator Oskar Albin Johansson hos domänstyrelsen påkallat vissa för egendomen erforderliga nybyggnader och i samband därmed förklarat sig villig att under löpande arrendeperiod förvärva egendomen, har uppskattningsförrättning hållits å egendomen under år 1941. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren H. Aspling år 1910 upprättad och av distriktslantmätaren Athos Eckerbom år 1932 kompletterad karta med beskrivning inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 11 kilometer från Kumla och 13 kilometer

från Hallsbergs järnvägsstationer, är förlagd i två skiften, hemskiftet med gårdsbyggnaderna och egendomens huvudsakliga åker samt skogsskiftet med torpet Oskarstorpet. Egendomens areal är 59.8550 hektar, därav 34.6320 hektar åker och tomt, 1.4480 hektar äng, 23.3190 hektar skogs- och hagmark samt 0.4560 hektar impediment.

Den å hemskiftet belägna åkern, 29.4970 hektar, utgöres av ganska god lerjord och lermylla samt är delvis dränerad. Å skogsskiftet befintlig åker, 5.1350 hektar, består av svagare skogsjord, bevuxen med vass. Ängen utgöres huvudsakligen av steniga, i åkern befintliga backar med ringa avkastning. Skogsmarken är till stor del sumpig med mindre god växtlighet.

Egendomens byggnader ägas samtliga av kronan, med undantag av en vid Oskarstorpet liggande källare som tillhör arrendatorn. Byggnaderna äro till största delen gamla och av mindre god beskaffenhet. Nybyggnad erfordras av manbyggnad, visthusbod och arbetarbostad. Kronans byggnader äro brandförsäkrade för 53,900 kronor.

Egendomen är elektrifierad på arrendatorns bekostnad.

Egendomen har del i Hardemo häradsallmänning.

Jordbruket är taxerat för 37,500 kronor. Den skog och skogsmark, som tillhör egendomen, är samtaxerad med skogen och skogsmarken å kronoegendomen Dovkärr till ett värde av 11,400 kronor.

Uppskattningsnämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 50,000 kronor. I beloppet ingår värdet av skog och skogsmark till ett belopp av 11,300 kronor ävensom det till 860 kronor beräknade kapitalvärdet av egendomens utdelning från nämnda häradsallmänning. Värderingen är verkställd under förutsättning att egendomen försäljes i befintligt skick. Nämnden har icke funnit anledning föreslå några särskilda villkor för egendomens användning eller återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter därutinnan anses erforderliga, har nämnden förordat nedsättning i saluvärdet med minst tio procent.

Med hänsyn till det omfattande nybyggnadsarbete, som erfordras vid egendomen, har nämnden förordat egendomens försäljning med hembuds rätt för arrendatorn, vilken sedan år 1923 väl hävdad egendomen. Denna har dessförinnan arrenderats av arrendatorns fader sedan den 14 mars 1889.

Revirförvaltaren och överjägmästaren hava icke haft något att erinra mot försäljningsförslaget.

Riksantikvarieämbetet har ur antikvarisk synpunkt icke haft något att invända mot egendomens försäljning.

Sveriges geologiska undersökning har upplyst, att varken skiffer eller annan värdefull bergart i brytvärd myckenhet förekomme å egendomen.

Arrendatorn Johansson har förklarat sig villig förvärva egendomen till det av uppskattningsnämnden åsatta saluvärdet.

Med skrivelse den 17 december 1941 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört bland annat följande.

Styrelsen anser att det icke finnes något ekonomiskt intresse att behålla egendomen i kronans ägo. Såsom framgår av styrelsens utredning rörande vilka kronoegendomar, som böra bibehållas i kronans ägo, hava därvid icke framkommit några skäl som kunna anses påkalla egendomens bevarande åt staten.

Mot det av nämnden åsatta saluvärdet har styrelsen ingen erinran att göra.

Styrelsen finner försäljningen böra ske direkt till arrendatorn Johansson. Tillträde bör ske å dag, som bestämmes av styrelsen.

Enligt vad styrelsen inhämtat, har vattenfallsstyrelsen framdragit en elektrisk högspänningsledning över egendomen.

*Departements-
chefen.* Föreliggande försäljningsförslag anser jag mig kunna biträda. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Norrby nr 4 (4¹) i Harde-
mo socken, Örebro län, må mot en köpeskilling av 50,000
kronor försäljas till arrendatorn Oskar Albin Johansson
med tillträde å dag som domänstyrelsen bestämmer, där-
vid det mellan Johansson och kronan upprättade arrende-
kontraktet skall upphöra att gälla och samtliga mellan Jo-
hansson och kronan förefintliga, på nämnda arrendekon-
trakt grundade fordringsanspråk med undantag av till även-
tyrs oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara
reglerade i och genom försäljningen, samt under villkor i
övrigt

att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet
befinnes,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befint-
liga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att å egendomen befintlig, före den 19 augusti 1941 för av-
yttring avverkad eller utstämplad skog icke skall ingå i för-
säljningen,

att kronan förbehålles rätt att intill den 1 juni 1944 från
egendomen bortforsla förenämnda skog,

att köparen såsom ägare av egendomen medgiver vatten-
fallsstyrelsen rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibe-
hålla en över egendomen framdragen högspänningsledning,
dels borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet
farliga träd och buskar, vilka emellertid skola alltjämt till-
höra egendomens ägare och tillvaratagas av honom, dels
ock för styrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till
egendomen för ledningens tillsyn och underhåll samt för
reparation av densamma, skolande vattenfallsstyrelsen ersätta
skada, som orsakas genom trädens eller buskarnas
borttagande eller genom vållande av styrelsens personal,

att vattenfallsstyrelsen till säkerhet för omförmälda rättig-
heter må till förmån för den av Kungl. Maj:t och kronan ägda
strömfallsfastigheten Ekenäs 2² i Vinnerstads socken, Öster-
götlands län, erhålla servitutsinteckning i egendomen,

att köparen, innan sådan inteckning meddelats, skall vara
skyldig att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra
förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd ävensom

förbinda ny ägare att vid sådan överlåtelse göra samma förbehåll,

att köpeskillingen erlægges på sätt föreskrives i 21 § och 22 § A) förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., samt

att i övrigt bestämmelserna i nämnda förordning skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

10:o.

Yllesta nr 2 i Västmanlands län.

Kronoegendomen 1 mantal Yllesta nr 2 (2¹) i Kolbäcks socken, Västmanlands län, är utarrenderad till den 14 mars 1943 mot en årlig avgäld av 1,240 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits under år 1939. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren Ragnar Grebius år 1923 över egendomens hemskifte upprättad karta med beskrivning inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen är belägen 4 kilometer från Kolbäcks järnvägsstation. Den är förlagd i två skiften, inägoskiftet och skogsskiftet, och innehåller enligt ett av distriktslantmätaren Grebius år 1939 utfärdat arealbevis 58.6016 hektar, därav 32.4253 hektar tomt och åker, 0.7330 hektar äng och 25.4433 hektar avrösningsjord. Från kronoegendomen har genom köpebrev den 1 april 1927 till Kolbäcks församling försålts ett område om cirka 1.5760 hektar till skolhusomt, vilket område dock icke avstyckats.

Åkern består i sin helhet av lerjord. Till cirka 12.50 hektar är den täckdikad. Skogens kvalitet är god. Den ideala boniteten är 4.8 m³ och det totala virkesförrådet 2,381 m³.

Egendomens byggnader äro i medelgott stånd. Vissa moderniseringsarbeten behöva dock vidtagas å manbyggnaden samt å en mindre flygelbyggnad, inrymmande bland annat drängstuga. Kostnaderna för dessa arbeten liksom för inredandet av erforderligt mjölkkrum har domänintendenten beräknat till cirka 12,000 kronor. Ett å egendomen befintligt äldre boningshus ävensom gamla stallbyggnaden samt ett hönshus tillhöra egendomens arrendator, som därjämte är ägare till den elektriska anläggningen. Ett vagnslider, som är uppfört delvis å egendomens mark, tillhör grannfastighetens ägare Viktor Pettersson. Brandförsäkringsvärdet å kronans byggnader utgör 61,200 kronor.

Egendomen har del i Snevringe häradsallmänning och är delaktig i Yllesta—Gränby vattenavledningsföretag.

Elektriska kraftledningar, tillhörande dels staten, dels Kolbäcks elektriska distributionsförening, äro framdragna över egendomen.

Egendomen är taxeringsvärderad till 34,200 kronor, därav 7,100 kronor belöpa å skogen.

Uppskattningsnämnden har föreslagit egendomens försäljning i en lott till ett saluvärde av 46,500 kronor. I beloppet är inräknat värde å skog och skogsmark till ett sammanlagt belopp av 15,200 kronor samt det till 1,767 kronor kapitaliserade värdet av egendomen tillkommande utdelning från omförmälda häradsallmänning. Värderingen är verkställd under förutsättning att egendomen överlåtes i befintligt skick. Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda villkor om egendomens användning eller återköpsrätt. Skulle icke förty föreskrifter därutinnan anses erforderliga, har nämnden föreslagit en nedsättning av köpeskillingen med tio procent. Nämnden har förordat, att egendomen hembjudes arrendatorn Johan Fredrik Jonsson till åsatt saluvärde. Jonsson, vilken sedan 1907 arrenderat egendomen och därunder väl skött densamma, har emellertid med styrelsens medgivande från den 14 mars 1941 överlåtit arrendet på sin son Ernst Jonsson. Denne har skriftligen anhållit att få förvärva egendomen till det åsatta saluvärdet.

Riksantikvarieämbetet har meddelat, att hinder från dess sida icke förefunnnes mot egendomens försäljning.

Vederbörande *revirförvaltaren* och *överjägmästaren* hava ej heller haft något att erinra mot försäljningen.

Med skrivelse den 26 augusti 1941 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört bland annat följande.

Styrelsen, som biträder uppskattningsnämndens försäljningsförslag, tillstyrker, att nuvarande arrendatorn Ernst Jonsson tillerkännes hembuds rätt till egendomen. Egendomen bör försäljas med full och oinskränkt äganderätt och tillträdas i befintligt skick. Därest Ernst Jonsson förvärvar egendomen, böra samtliga mellan honom och kronan varande, på gällande arrendekontrakt grundade rättsanspråk med undantag av eventuellt förefintliga anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter i och med försäljningen anses vara reglerade.

Hos domänstyrelsen hade domänintendenten i anledning av den utredning, som på domänstyrelsens föranstaltande numera företagits rörande den framtida dispositionen av kronans jordbruksdomäner, framhållit, att ifrågasvarande egendom kunde i en framtid förväntas erhålla högre värde samt att revirförvaltaren ansett att egendomen borde behållas i kronans ägo med hänsyn till den förefintliga skogstillgången. Denna tjänstemännens uppfattning hade emellertid sedermera förändrats. Vid förevarande uppskattningsförrättning förordade nämligen domänintendenten med en enig uppskattningsnämnd egendomens försäljning, varjämte revirförvaltaren sedermera meddelat, att han icke hade något att erinra mot försäljningen, då egendomen med hänsyn till den goda balansen mellan åker, betesmark och skogsmark syntes väl lämpa sig för bedrivande av lönsamt jordbruk.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till vad i ärendet upplysts finner jag mig kunna biträda det framlagda försäljningsförslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Yllesta nr 2 (2¹) i Kolbäcks socken, Västmanlands län, må, med undantag av det genom

omförmälda köpebrev den 1 april 1927 till Kolbäckes församling försålda området om cirka 1.5760 hektar, för en köpskilling av 46,500 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för egendomens arrendator Ernst Jonsson och med tillträde å dag som domänstyrelsen bestämmer, därvid köparen skall erlägga den del av arrendeavgiften, som belöper å tiden från den 14 mars 1942 till dagen för köpebrevs utfärdande, samt alla mellan arrendatorn och kronan förefintliga, på gällande arrendekontrakt grundade fordringsanspråk med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter skola anses vara reglerade i och genom försäljningen, samt under villkor i övrigt

att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes,

att försäljningen icke omfattar andra å egendomen befintliga hus och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att köparen skall svara för de skyldigheter som åvila egendomen på grund av delaktighet i Yllesta-Gränby vattenavledningsföretag,

att köparen såsom ägare av egendomen medger vattenfallsstyrelsen rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibehålla en över egendomen framdragen högspänningsledning, dels borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar, vilka emellertid skola alltjämt tillhöra egendomens ägare och tillvaratagas av honom, dels ock för styrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till egendomen för ledningens tillsyn och underhåll samt för reparation av densamma, skolande vattenfallsstyrelsen ersätta skada, som orsakas genom trädens eller buskarnas borttagande eller genom vållande av styrelsens personal,

att vattenfallsstyrelsen till säkerhet för nämnda rättigheter må till förmån för den av Kungl. Maj:t och kronan ägda lägenheten Söderfors 1² i Älvkarleby socken, Uppsala län, erhålla servitutsinteckning i egendomen,

att köparen, innan sådan inteckning meddelats, skall vara skyldig att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd ävensom förbinda ny ägare att vid sådan överlåtelse göra samma förbehåll, samt

att annan innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragen elektrisk ledning förbehålles rätt att bibehålla ledningen utan rätt för köparen till annan er-

sättning än av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

11:o.

Strömsholms värdshus i Västmanlands län.

Kronolägenheten Strömsholms värdshus i Kolbäckes socken, Västmanlands län, är intill den 14 mars 1943 utarrenderad till Hj. Larsson för en avgäld, som för närvarande utgår med 1,089 kronor för år.

Sedan arrendatorn krävt, att den å lägenheten belägna värdshusbyggnaden måtte genomgripande moderniseras, har fråga uppkommit om ändrad disposition av lägenheten. Av en i anledning därav företagen utredning inhämtas bland annat följande.

Lägenheten, som är belägen i omedelbar närhet av det under riksmarskalksämbetets förvaltning stående Strömsholms slott, innehåller 0.45 hektar tomtmark.

Å lägenheten finnas, förutom det kronan tillhöriga s. k. värdshuset, en handels- och bostadsbyggnad, ett garage, två uthus och ett med värdshusbyggnaden sammanbyggt hus, innehållande en större sal, vilka byggnader tillhöra arrendatorn. Värdshusbyggnaden, som av arrendatorn uthyres till vid ridskolan i Strömsholm anknutna personer, är gammal och omodern samt kräver en genomgripande och dyrbar modernisering. I det ena av uthusen äro bland annat inrymda tvättstuga, avtråde, vedbodas och stall.

Värdshusbyggnaden ingår i den grupp av ännu kvarstående byggnader, vilka tillkommit under 1600-talets sista decennier i enlighet med den av Nicodemus Tessin d. ä. upprättade planen för slottsområdets bebyggelse och planering. Värdshusbyggnaden jämte visst markområde står under domänstyrelsens förvaltning, under det att huvudparten av kungsgården förvaltas av riksmarskalksämbetet. Strömsholms slott jämte tillhörande byggnader och parkområde är upptaget i den av Kungl. Maj:t den 25 januari 1935 fastställda förteckningen över byggnadsminnesmärken. De i anslutning därtill utfärdade föreskrifterna avse ett område, som bland annat innefattar värdshusbyggnaden jämte viss del av därtill hörande mark.

En av domänstyrelsen ifrågasatt överflyttning av lägenheten till lantförsvarets förvaltning har *arméförvaltningens fortifikationsstyrelse* förklarar sig icke kunna förorda med hänsyn till kostnaderna för nödvändig reparation och modernisering av värdshusbyggnaden.

Sedan arrendatorn anhållit att få inköpa lägenheten, har *domänstyrelsen*, med förmålan att styrelsen intet hade att invända mot en försäljning, enär de intressen som styrelsen hade att bevaka icke gäve anledning till lägenhetens bibehållande i kronans ägo, hos Kungl. Maj:t hemställt om meddelande, huruvida hinder för lägenhetens försäljning förefunnos med hänsyn

till att lägenhetens närbelägenhet till Strömsholms slott och den där förlagda ridskolan kunde tänkas utgöra skäl för att ej avhända kronan lägenheten.

Inspektören för kavalleriet har meddelat, att ur ridskolans synpunkt icke finnes något att erinra mot lägenhetens övergående i privat ägo, och *chefen för armén* har förklarat sig intet hava att erinra mot lägenhetens försäljning till arrendatorn Larsson.

Arrendatorns ansökning om inköp av lägenheten har avstyrkts av *riksantikvarieämbetet*, som i stället föreslagit att undersökning borde företagas angående lämpligheten av att överflytta värdshusbyggnaden med tillhörande tomtområde från domänstyrelsens till riksmarskalksämbe- tets förvaltning. Genom att ifrågavarande byggnad överfördes till Strömsholms slottsområde skulle den komma under samma förvaltning som kungsgårdens övriga byggnader och anläggningar av kulturhistoriskt värde.

Riksantikvarieämbetet har till stöd för sin framställning vidare anfört följande.

Ur kulturhistorisk synpunkt är det ett betydelsefullt önskemål, att värdshusbyggnaden, särskilt beträffande exteriören, bibehålles i så oförändrat skick som möjligt samt att alla erforderliga restaurerings- och underhålls- arbeten ske under tillvaratagande av kulturhistoriska intressen. Då vidare särskilda föreskrifter enligt Kungl. Maj:ts omförmälda beslut den 25 januari 1935 gälla med avseende å slottsomgivningarnas behandling såväl i fråga om nybyggnadsföretag som beträffande förändringar av terrängen, måste vid en eventuell försäljning av den under domänstyrelsens förvaltning stående kronolägenheten i köpekontraktet stipuleras mycket stora inskränknin- gar i fråga om en blivande ägares fria förfoganderätt. Det måste under alla omständigheter betecknas som en angelägenhet av stor vikt, att kronan icke avhänder sig rätten till en ingående kontroll av slottsområdets utseende och skötsel i fråga om både byggnader och park. En sådan kontroll kan utan tvivel säkrast vinnas genom att området i sin helhet bibehålles i kro- nans ägo.

Den föreslagna överflyttningen av lägenheten till riksmarskalksämbe- tets förvaltning har biträtts av såväl *domänstyrelsen* som *riksmarskalksämbe- tet*. Domänstyrelsen har i samband därmed framhållit, att ämbetet borde vid överflyttningen inträda i de rättigheter och skyldigheter, som domänstyrelsen hade enligt gällande arrendekontrakt den 4 och den 12 januari 1932.

Ståthållarämbetet å Strömsholms slott har liksom vederbörande *slotts- arkitekt* och *slottskamrerare* ävenledes tillstyrkt det ifrågasatta överförandet. De båda sistnämnda hava framhållit, att något direkt behov för Strömsholms slottsförvaltning av lägenheten i dess helhet icke förefunnes men att det vore önskvärt att inom lägenheten och lämpligast inom värdshusbyggnaden undantoges arbetslokal för slottskamreraren samt bostad och arbetslokal för slottsarkitekten vid dennes besök å platsen. Behovet av reparations- och moderniseringsarbeten torde enligt slottskamrerarens åsikt icke längre vara överhängande, sedan vatten- och avloppsledningarna nyligen blivit införda i värdshusbyggnaden. Då lägenhetens inkomster och utgifter i det närmaste

motsvarade varandra, torde enligt kamrerarens mening ytterligare moderniseringar icke kunna utföras utan särskilt anslag.

Med anledning av en av arrendatorn gjord ansökning att de på hans bekostnad med domänstyrelsens medgivande uppförda byggnaderna, av vilka handels- och bostadsbyggnaden är taxerad till 10,000 kronor, måtte inlösas av kronan, därest lägenheten överflyttades till riksmarskalksämbe- tets förvaltning, har vederbörande *domänintendent* föreslagit, att arrendatorns egna byggnader måtte antingen få kvarstå och av honom nyttjas i fortsättningen eller ock bliva inlösta till det värde de kunde hava. *Ståthållarämbetet å Strömsholms slott* har efter hörande av slottsarkitekten och slottskamreraren förklar- rat, att slottsförvaltningen endast hade behov av det uthus, som bland an- nat inrymde tvättstuga, avträde, vedbodas och stall, samt att inlösen därav torde belöpa sig till högst 3,000 kronor. Övriga arrendatorn tillhöriga bygg- nader, vilka slottsförvaltningen icke hade något behov av, har ämbetet före- slagit skola få kvarstå i högst 10 år. Ämbetet anser dock att vid en eventuell restaurering av värdshusbyggnaden den med denna sammanbyggda s. k. salen borde borttagas. Kostnaderna för de reparationer som för värdshusbyggnad- ens underhåll vore nödvändiga torde enligt ämbetets mening kunna, därest arbetena utfördes så småningom, bestridas av från byggnaden inflytande hy- resintäkter.

Arrendatorn har sedermera hos domänstyrelsen anhållit, att, därest hans ansökning om friköp av lägenheten icke vunne bifall, arrendet måtte upplåtas till honom för en ny tioårsperiod.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till vad i ärendet upplysts, finner jag det lämpligt att förvalt- ningen av ifrågavarande kronolägenhet överföres från domänstyrelsen till riksmarskalksämbe- tet. Domänstyrelsens rättigheter och skyldigheter enligt det för lägenheten gällande arrendekontraktet torde helt böra övertagas av riks- marskalksämbe- tet. Överflyttningen av förvaltningen bör i bokföringshänse- ende få den konsekvensen, att lägenheten avföres från statens domäners fond som sålunda bör nedskrivas med lägenhetens bokförda värde, vilket utgör 17,000 kronor. Då riksdagens medgivande till förevarande överflyttning torde böra inhämtas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen med- giva,

att kronolägenheten Strömsholms värdshus i Kolbäcks soc- ken, Västmanlands län, må från och med den 14 mars 1942 ställas under riksmarskalksämbe- tets förvaltning, därvid äm- betet har att inträda i domänstyrelsens rättigheter och skyldig- heter i förhållande till arrendatorn Hj. Larsson enligt gällan- de arrendekontrakt den 4 och den 12 januari 1932.

12:o.

Lägenheten Grängsjö 3⁸ i Gävleborgs län.

Lägenheten Grängsjö 3⁸ (Lövås Östra) under kronoparken Boda Bruk i Enångers socken, Gävleborgs län, är intill den 14 mars 1944 utarrenderad till Per Fridolf Jonsson mot en årlig avgäld av 190 kronor.

Sedan uppskattningsförrättning för försäljning av bland andra ifrågavarande lägenhet hållits år 1940 men frågan om lägenhetens försäljning, som av domänstyrelsen underställts Kungl. Maj:ts prövning, på arrendatorns begäran icke fullföljts, har arrendatorn därefter i skrivelse till domänstyrelsen den 17 november 1941 anhållit att få inköpa lägenheten för 7,000 kronor,

Av det vid nämnda uppskattningsförrättning förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar samt en av distriktslantmätaren David Svensson åren 1932—1939 upprättad karta inhämtas i huvudsak följande.

Lägenheten är belägen 45 kilometer från Hudiksvall, 15 kilometer från Enångers järnvägsstation och 8 kilometer från allmän väg, dit utfartsväg finnes.

Arealen omfattar 26.5700 hektar, varav 7.3480 hektar åker, 3.9960 hektar äng, 14.7090 hektar skogsmark och 0.5170 hektar impediment.

Åkerjorden, som utgöres av mjåla, samt ängen äro av medelgod beskaffenhet. Hävden är god. Skogsmarken är bevuxen med huvudsakligen medelålders skog av medelgod beskaffenhet. Virkesförrådet har uppskattats till 1,005 kubikmeter.

Byggnaderna å lägenheten, vilka äro tillräckliga för lägenhetens behov, befinna sig med undantag av boningshuset i dåligt skick.

Lägenheten har del i Nybo sockenallmanning, som emellertid ej lämnat någon utdelning under senare år.

Jonsson, som brukat lägenheten sedan den 1 december 1937, har städse skött den väl.

Saluvärdet har av *uppskattningsnämnden* uppskattats till 8,000 kronor, därav 3,600 kronor belöpa å skogsmark och skog samt 357 kronor utgöra av kronan förskotterad kostnad för avstyckning. Arrendevärdet har beräknats till 200 kronor.

Revirförvaltaren har tillstyrkt att lägenheten försäljes till Jonsson till ett med hänsyn till byggnadsbeståndets bristfällighet nedsatt saluvärde av 7,000 kronor. *Överjägmästaren* har ställt sig tveksam till den ifrågasatta sänkning-
en av saluvärdet. *Uppskattningsnämndens ordförande* har däremot tillstyrkt nedsättning av saluvärdet till 7,000 kronor.

Med skrivelse den 8 januari 1942 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Styrelsen får för sin del förorda, att lägenhetens saluvärde nedsättes på sätt revirförvaltaren och uppskattningsnämndens ordförande föreslagit samt att arrendatorn Jonsson medgives hembuds rätt enligt 9 § försäljningsförordningen. För en sådan försäljning torde emellertid riksdagens medverkan erfordras.

Departements-
chefen.

Ifrågavarande lägenhet lärer för att bereda sin ägare en god försörjning böra tilläggas större areal skogsmark än som skett. Sådan mark torde efter vad jag inhämtat kunna erhållas från stamfastigheten. Jag har för avsikt att låta utreda frågan om ytterligare skogsmarktilldelning till lägenheten. Då emellertid det av domänstyrelsen avgivna förslaget torde böra ligga till grund för överlåtelsen av lägenheten, anser jag mig kunna underställa förslaget riksdagens prövning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Grängsjö 3° (Lövås Östra) under kronoparken Boda Bruk i Enångers socken, Gävleborgs län, må för en köpeskillning av 7,000 kronor, därav 357 kronor utgöra förskotterad avstyckningskostnad, försäljas till arrendatorn Per Fridolf Jonsson med tillträde å dag som domänstyrelsen bestämmer, därvid det rörande lägenheten gällande arrendeavtalet skall upphöra att gälla samt varken kronan eller Jonsson äga framställa fordringsanspråk gent emot den andre på grund av nämnda arrendeavtal, med undantag dock för till äventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter, samt under villkor i övrigt

att lägenheten överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet befinnes,

att försäljningen icke omfattar andra å lägenheten befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att köpeskillningen må erläggas jämlikt 21 § och 22 § A) förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., samt

att i övrigt bestämmelserna i nämnda förordning skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1—12 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

P. Gullstrand.